

درجه

روزگار سپری شده تهران سالخورده

تندیس اسماعیل نژاد ـ پژوهشگر اجتماعی

● در میان ترس‌هایی که هر انسانی در طول حیات خود تجربه می‌کند، ترس از پیری و ناتوانی یکی از بزرگ‌ترین و پریسامندترین آنهاست؛ ترسی که ریشه در احساس ناتوانی، تنهافشدن و نیاز به مراقبت و نگهداری دارد. این ترس که انسان‌ها از دیرباز با خود داشته‌اند، امروزه و در دهه‌های اخیر دامن جوامع را هم گرفته است. دراین‌بین جمعیت کشورهای درحال‌توسعه به دلیل کاهش نرخ باروری، به‌سرعت در حال سالمندشدن است. پژوهشگران حوزه آینده‌نگاری نیز از سالمندی وافزایش امید به زندگی به‌عنوان یک روند قطعی و اجتناب‌ناپذیر برای یک منطقه یا یک شهر صحبت می‌کنند. امروزه ایران یکی از کشورهای درحال‌توسعه است که دوران پنجره طلایی جمعیت را سپری می‌کند؛ فرصتی که می‌تواند توسعه اقتصادی و اجتماعی را به همراه داشته باشد اما به دلیل سالمندی جمعیتی دهه ۷۰ وندام و تشدید آن در دهه ۸۰، کاهش چشمگیر نرخ باروری و سالخوردگی جمعیت، بیش از پنجره جمعیتی توجه جمعیت‌شناسان و سیاست‌گذاران اجتماعی را به خود جلب کرده است. بررسی داده‌های آماری نشان می‌دهد ۲/۳ درصد از جمعیت کشور در سمرشاری سال ۱۳۶۵ (جمعیت ۶۵ سال به بالا) را سالمندان (جمعیت ۶۵ سال به بالا) تشکیل می‌دادند که این رقم در سال ۱۳۹۵ به ۶/۱ درصد رسیده است. مقایسه ارقام سالمندی تهران و ایران حکایت از آن دارد که تهران در مقایسه با سایر شهرها سالمندان بیشتری دارد، به‌گونه‌ای که میانگین سنی تهران در سرشماری سال ۱۳۸۵ معادل ۳۱/۲ سال بوده و این عدد برای کل کشور ۲۷/۹ عنوان شده است. این روند در دوره‌های بعدی هم ادامه یافت؛ به‌طوری‌که درصد جمعیت سالخورده در شهر تهران در مقایسه با کل کشور و حتی استان تهران افزایش داشته و معادل ۷/۹۶ در سال ۱۳۹۵ اعلام شده است. در واقع می‌توان گفت «شهری‌شدن» تهران علاوه‌بر افزایش جمعیت با سالمندشدن آن همسو شده است. در تبیین دلایل سالمندی کلان‌شهر تهران عوامل مختلفی مانند کیفیت بالای خدمات پزشکی و درمانی و سطح برخورداری افراد از این میزان خدمات دخیل‌اند. بررسی‌های منطقه‌ای نشان می‌دهد در بین مناطق ۲۲گانه شهر تهران نیز پرکندگی گروه‌های مختلف سنی در سطح مناطق متفاوت است؛ به‌گونه‌ای که مناطق شمالی شهر جمعیتی مسن و سالخورده دارند و هرچه از این مناطق به سمت حاشیه‌ها حرکت کنیم هرم سنی جوان‌تر می‌شود. چارایی این پدیده تا حدودی نتیجه مهاجرت نیروی جوان به مناطق حاشیه‌ای است. در حقیقت نیروی کار و مهاجران جوانی که از استان‌های دیگر وارد تهران می‌شوند، اغلب در مناطق و نواحی مجاور شهر مستقر شده و با این فرایند ساخت سنی مناطق جنوبی و ارزان‌تر شهری را از آن خود می‌کنند. در مناطق شمالی نیز به دلیل بافت سنتی محلات و قدمت تاریخی آنها افراد ساکن در این مناطق اغلب ساکنان قدیمی و اصلی هستند که به دلیل بالا بودن امکانات و سطح کیفیت بالای این مناطق در رابطه با ارائه خدمات مناسب به سالمندان اغلب در این مناطق سکونت دارند. در توزیع منطقه‌ای جمعیت سالخورده برآوردهای آماری نشان می‌دهد تمرکز جمعیت سالخورده در شهر تهران به ترتیب در ۱۰،۲ و ۲ بوده و در مقابل مناطق ۱۸، ۱۹ و ۱۵ مرکز تجمع جمعیت گروه سنی کمتر از ۱۵ سال است.

در حقیقت به دلیل تغییرات به‌وجودآمده تحت تأثیر شهری‌شدن پرشتاب کلان‌شهر تهران مانند

کاهش میزان باروری در دوره‌های اخیر و تسلط سبک زندگی شهری و شکل‌گیری فرهنگ تأخیر در سن ازدواج و ایجاد فاصله میان سال‌های ازدواج و تولد اولین فرزند، میزان جمعیت در گروه سنی اول یعنی

صفر تا ۱۴ سال به نسبت میزان این گروه در کل کشور و استان افزایش یافته است. همچنین میزان جمعیت

جوان یا فعال در شهر تهران نیز مانند کل کشور و میزان استانی آن افزایش‌یافته، قرارگرفتن جمعیت

شهر تهران در ساختار سنی فعال و شرایط منفعت جمعیتی، شهر تهران را بیش‌ازپیش در موقعیت

رشد و توسعه اقتصادی قرار داده است؛ به‌طوری‌که در این دوره در سطح کلان هزینه‌های عمومی صرف

افزایش تولید و ارتقای سطح زیرساخت‌های شهری شده و در سطح خرد نیز ارتقای پس‌انداز و افزایش

کیفیت زندگی امکان‌پذیر می‌شود. بااین‌همه صرف ورود به شرایط منفعت جمعیتی رشد و توسعه را

برای شهر تهران به همراه نخواهد آورد و دریافت بازده مناسب از چنین فرصتی نیاز به برنامه‌ریزی و به‌کارگیری سیاست جمعیتی از سوی دولت دارد. با

مرور آینده‌نگارانه درصد سالخوردگی و مقایسه این درصد در مقایس کشوری و استانی به‌سادگی می‌توان

نتیجه گرفت که شهر تهران در سال‌های بعدی با افزایش میزان جمعیت سالخورده مواجه خواهد

شد. پرواضح است که با بروز چنین رویدادی آینده این کلان‌شهر تا حدود زیادی صرف پاسخ‌گویی و رسیدگی

به نیازهای این جمعیت رو به فزونی می‌شود. به‌همین‌دلیل مقننات وسیع در سطح جامعه چنین

می‌نماید که در شرایط طلایی و وضع موجود با نیروی فعال جمعیتی تا حد زیادی برنامه‌ریزی دقیقی برای

دریافت حداکثر سود جمعیتی درحال‌حاضر انجام شده و در کام بعدی برای آینده بیش‌رو با توجه به

علائم جمعیتی بهترین پیش‌بینی و معقول‌ترین برنامه‌ریزی‌ها در دستور کار باشد.

شهرزاد همتی: با رد یک فوریت طرح استفساریه مستناترکدن شهردار تهران از قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان، آخرین تلاش‌های نمایندگان شورای شهر و شهرداری تهران بی‌نتیجه ماند و دومین شهردار اصلاح‌طلب نیز ناگزیر به خداحافظی از بهشت شد و اعضای شورای یابنتخت از هفته آینده فرایند انتخاب شهردار جدید را شروع خواهند کرد. نمایندگان شورای شهر نیز این خبر را در صفحات خود در شبکه‌های اجتماعی به شهروندان تهرانی اطلاع دادند. علی اعطا، سخنگوی شورای شهر تهران، در تویتتر نوشت: علی‌رغم تلاش‌های انجام‌شده، حفظ شهردار تهران در چارچوب ظرفیت‌های قانونی میسر نشد. روز یکشنبه در جلسه هم‌اندیشی با حضور افشانی درباره فرایند انتخاب شهردار آینده تصمیم خواهیم گرفت.

اما تمامی تلاش‌ها فقط روی صحنه نبود. درست است که نمایندگان شورای شهر در جلسه‌ای با فراکسیون امید خواستار مستناترکدن افشانی از قانون بودند، اما در دو روز گذشته خبری مبنی بر لابی یکی از نمایندگان مجلس برای گرفتن امضای نمایندگان برای تصویب فوریت بررسی طرح استفساریه بود که نهایتاً نتیجه نداد که ضد خود عمل کرد و نتیجه عکس داد، در نتیجه بهارستان هم به فوریت این طرح رای داد.

علی اعطا، عضو شورای شهر تهران، در گفت‌وگو با «شرق» در پاسخ به این سؤال که آیا کار شهردار تهران را باید تمام‌شده دانست، گفت: به نظر می‌رسد که کار تمام شده است. قاعداً تا بعد است که طرح استفساریه به این زودی‌ها در دستور مجلس بیاید، یک‌فوریتش رای نیابوره و بنابراین می‌رود در نوبت و طول می‌کشد. ارائه طرح به صورت یک‌فوریتی به این علت بود که تا قبل از موعدی که بازنشسته‌ها باید محل خدمت را ترک کنند به صحن برسد و اگر رای مثبت به استفساریه داده شود، شهردار بتواند کارش را ادامه دهد، ولی چون فوریت رای نیابوره، مثل طرح عادی با آن برخورد می‌شود و رسیدگی آن در نوبت می‌رود و کار را مشکل می‌کند و محتمل به نظر نمی‌رسد که در این ایام در دستور قرار بگیرد.

اعطا همچنین در پاسخ به این سؤال که ماجرای تلاش نمایندگان مجلس برای گرفتن رای نمایندگان دیگر برای فوریت استفساریه چه بود نیز گفت: به‌هرحال هم شورا و هم تعدادی از نماینده‌های مجلس پیگیر موضوع بودند. در جلسه مجمع امید که در شورا تشکیل شد، این پیشنهاد مطرح شد که دو کار انجام بشود؛ یکی اینکه طرح اصلاحیه مصوبه اخیر مجلس دنبال شود و دیگر اینکه تهیه طرح استفساریه در دستور قرار بگیرد. در جمع‌بندی جلسه، آقای دکتر عارف کمیته‌ای برای پیگیری این کار تشکیل دادند که از شورا و مجلس بعضی دوستان عضو این کمیته بودند. در شورا آقایان امینی و رسولی موضوع را دنبال می‌کردند، اما اینکه بالاخره جمعی از نمایندگان پیگیر این موضوع باشند مطلب عجیبی نیست. اما اینکه از دفتر شهردار این پیگیری‌ها انجام می‌شده یا نه را من اطلاع ندارم. در شبکه‌های اجتماعی و به صورت شفاهی مطالبی گفته می‌شد، اما من سؤال نکردم که بالاخره تعدادی از نمایندگان این موضوع را دنبال کردند.

وی همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا روند بررسی انتخاب شهردار از هفته آینده شروع می‌شود، گفت: یکشنبه در مورد فرایند تصمیم می‌گیریم. ما در دو مورد گذشته که شهردار انتخاب کردیم، فرایند یکسانی را طی کردیم. اول یک لیست بلند تهیه شد و از اعضا گزینه‌های مدنظر خود را مطرح

جامعه

رد فوریت طرح استفساریه مستناترکدن شهردار تهران از قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان

افشانی در آستانه خداحافظی از بهشت

عکس: مونا هوبه فکر، ایسنا

کردند و بعد از آن لیست بلند رای‌گیری شد و یک لیست هفت‌نفره تهیه شد که این هفت نفر دعوت شدند که برنامه خود را ارائه دهند، البته کسانی از لیست هفت‌نفره کنار رفتند. بین آنها رای‌گیری شد و دو نفر انتخاب شدند و شهردار از بین دو نفر انتخاب شد. در دوره اول، یعنی مردادماه ۹۶ فرایند انتخاب شهردار آغاز شد. زمانی که شورا هنوز به صورت رسمی کار خود را آغاز نکرده بود، این کار را شروع کردیم تا روز اول کار شورا شهردار را بر اساس فرایندی که پیش‌تر طی شده معرفی کنیم و رسانه‌ها را هم به جلسات ارائه برنامه کاندیداها دعوت کردیم.

در نوبت دوم یعنی بعد از استعفای آقای نجفی، این پروسه طولانی‌تر شد؛ چون یک مهلت دوهفته‌ای در نظر گرفته شده بود تا کاندیداها‌ی ارائه‌دهنده برنامه در دو هفته برنامه را تدوین کنند و پروسه چند هفته طول کشید. الان که متأسفانه سومین بار خواهد بود که شهردار انتخاب می‌کنیم، بالاخره باید فرایندی را طی کنیم؛ چون باید گزینه‌های مختلف پیشنهادی مختلف اعضا بررسی شود؛ ولی این بار فرایند انتخاب شهردار قطعاً کوتاه‌تر خواهد بود. درباره کم‌وکیف این فرایند یکشنبه تصمیم‌گیری می‌کنیم و ممکن است دقیقاً مثل قبل طی نشود و درباره اینکه این فرایند چگونه خواهد بود، یکشنبه تصمیم می‌گیریم. با توجه به اینکه قرار بود آقای افشانی یکشنبه در جلسه ما حضور داشته باشند و این قرار هنوز عوض نشده، با حضور خودشان دراین‌باره صحبت می‌کنیم که همه چارچوب‌ها مشخص شود. به عبارتی روز یکشنبه فرایند انتخاب شهردار آغاز نمی‌شود؛ اما کم‌وکیف این فرایند مشخص خواهد شد.

اعطا همچنین در پاسخ به سؤال دیگری مبنی بر اینکه گفته می‌شد پیش از تصویب قانون، نمایندگان مجلس به نمایندگان شورا درباره این انتخاب هشدار داده بودند، چرا به این هشدار توجه نکردید؟ این‌طور پاسخ داد: «دو نکته را به‌عنوان مقدمه ذکر کنم. اول اینکه قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان قانون بسیار خوبی است. این قانون باعث می‌شود که چرخشی انجام شود و تغییر و تحولی را در بدنه مدیریتی نسبتاً کرخت ما پدید بیاورد و جوانان بتوانند وارد مناصب مدیریتی بشوند. مقدمه دوم این است که با وجود اینکه ما این قانون را قطعاً قانون خوبی می‌دانیم؛ اما در موضوع خاص شهردار ملاحظه مهمی به نام حفظ ثبات در مدیریت

شهری داشتیم که بالاخره اگر منصفانه قضاوت کنیم، شورایی که شهردار اولش پس از هفت ماه استعفا داده و رفته، طبیعی است که از شهردار دوم حمایت کند و موضوع را به‌گونه‌ای دنبال کند تا بار دیگر بی‌ثباتی به شهرداری برنگردد. به گمانم پافشاری و پیگیری شورا، در این چارچوب قابل فهم است و اگر منصفانه نگاه کنیم، نباید این اشکال را بگیریم که چرا شورا این مسئله را پیگیری می‌کرد. این پیگیری شورا درباره شهردار معنای قانون‌گریزی و مخالفت با جوان‌گرایی نداشت؛ چون ما اولاً می‌خواستیم از ظرفیت‌های قانونی موجود استفاده کنیم؛ ثانیاً مخالفت با جوان‌گرایی نداشتیم. ما از قانون استقبال کردیم و صرفاً بحث‌مان این مورد خاص بود که اتفاقاً بین حقوق‌دانان نیز اختلاف نظر وجود داشت؛ اما مسئله این است که اولاً ما معتقدیم در آن مقطع بخش پارلمانی شهرداری ضعیف عمل کرد و وقتی چنین بحثی در مجلس دنبال می‌شود و شهرداری مشاور پارلمانی دارد، باید جدی‌تر موضوع را دنبال می‌کردند. نکته دیگر اینکه درست است که ما در شورا در جریان تصویب این قانون بودیم؛ اما چندان محتمل نمی‌دانستیم که در این قانون جدید هم‌ترازان وزرا را بخش استثنائات حذف شود.

همچنین محمدجواد حق‌شناس، رئیس کمیسیون فرهنگی-اجتماعی شورای شهر و از حامیان افشانی، در گفت‌وگو با «شرق» در پاسخ به این سؤال که آیا پرونده فعالیت افشانی در شورا را باید بسته بدانیم، گفت: «هرچند مجلس به فوریت بررسی استفساریه رای نداد؛ اما در تلاش نمایندگان شورای شهر برای نگه‌داشتن شهردار کنونی تهران باز هم مراحل قانونی را که می‌توان دنبال کرد، در نظر می‌گیریم و لحاظ می‌کنیم؛ چراکه روی ماندن و رفتن شهردار تهران براساس قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان تفاوت نظرهایی وجود دارد و حقوق‌دانان بزرگی نظرشان این بوده و هست که این قانون نباید شامل حال شهردار بشود. براساس این انتظار می‌رفت که به این تفاوت آرا احترام گذاشته شود و به نظر حقوق‌دان برجسته‌ای مثل دکتر محمد هاشمی که نظر به ابقای شهردار داشت، نیز توجه شود».

حق‌شناس در پاسخ به این سؤال که شما به‌عنوان یکی از پشتیبانان افشانی فکر می‌کنید عوض‌شدن دوباره شهردار تهران چه تأثیری بر مدیریت شهری تهران دارد، گفت: «من بیش از آنکه پشتیبان آقای افشانی باشم، پشتیبان ثبات مدیریت شهری هستم. درست است که نمایندگان شورا طرح بسیار خوبی کلید زدند؛ اما سؤال این است؛ همان‌طور که اعضای شورای نگهبان و برخی از حوزه‌های دیگر را از قانون مستننا کردند، چرا برای ثبات مدیریت شهری تهران این تلاش را نکردند و به فکر بی‌ثباتی مدیریت شهری نبودند. این اتفاق ممکن است هزینه‌های فراوانی را برای شهر تهران به همراه داشته باشد و ما خواستار جلوگیری از این هزینه‌ها بودیم».

محمدعلی افشانی در اولین نشست خبری خود که چند روز بعد از اصلاح قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان بود، در پاسخ به پرسش رسانه‌ها اعلام کرد که هم برای خودش و هم اجرای قانون در بدنه شهرداری، تابع قانون است و این قانون را اجرا خواهد کرد و حالا افشانی تا ۲۴ آبان برای اجرای قانون فرصت دارد و نمایندگان شورای شهر برای انتخاب سومین شهردار آماده می‌شوند.

خبر

جزئیات

«بسته غذایی اقشار کم‌درآمد»

● ایسنا: سرپرست وزارت کار و رفاه اجتماعی اعلام کرد بسته‌های حمایتی دولت از اقشار کم‌درآمد در دولت تصویب شده است. محسنی‌بندی افزود: تمام تلاش رئیس‌جمهور این است که در دو هفته آینده این موضوع اجرایی شود. تمام اقشار با حقوق یا درآمد زیر سه میلیون تومان، شامل این بسته می‌شوند. همچنین میزان این بسته غذایی در مرحله اول اعلام می‌شود و اگر اجرای آن تاکنون طول کشیده، به‌دلیل این است که ما با یک اطمینان خاص آن را اعلام کنیم.

خبر ویژه

برپایی سمپوزیوم مدیران مُد ایران

● دکتر امیررضا نعمتی، مدیر اجرایی سمپوزیوم مدیران مُد ایران؛ با استعانت از درگاه ایزد متعال و به یاری و حمایت بی‌دریغ کارگروه محترم ساماندهی مد و لباس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیرخانه سمپوزیوم مدیران مُد ایران در نظر دارد در تاریخ ۷ الی ۹ آذرماه سال جاری با حضور جمع کثیری از مدیران و کارآفرینان عرصه مُد در جهت تحقق سیاست‌های اقتصادی مقاومتی، حمایت از طراحان برجسته و حائق ایرانی و رونق کسب‌وکار ایرانی نخستین سمپوزیوم مدیران مُد ایران را برگزار نماید. صبح روز نخست این گردهمایی سه‌روزه با برپایی همایشی در مرکز همایش‌های بین‌المللی برج میلاد تهران با سخنرانی مدعوین، مقامات کارآفرینان و فعالان این حوزه همراه خواهد بود و روز پایانی نیز با برگزاری کارگاه‌ها و ورک‌شاپ‌های آموزشی و دریافت و انتشار مقالات علمی پژوهشگران، عرصه‌ای برای دانشگاهیان و محققان در حوزه برندسازی و بازاریابی صنعت مُد را فراهم خواهد آورد تا دانش و تجربیات خود را در اختیار علاقه‌مندان قرار داده و بدین‌وسیله امکان ارتقای سطح علمی در زمینه برندسازی و بازاریابی در کشور ایجاد شود که امید است دستاوردهای این سمپوزیوم بتواند منجر به آغاز نگرشی جدید جهت حمایت از تولیدات و کالاهای داخلی شود. شایان ذکر است حضور برای عموم مردم آزاد و رایگان می‌باشد. علاقه‌مندان می‌توانند جهت مشارکت در نمایشگاه، کارگاه‌های آموزشی و ارسال مقالات به وب‌سایت <http://www.modmood.ir> مراجعه نمایند.

رویای اسباب بازی ها

با ارسال اسباب بازی های خود به خیریه رشد، با ما برای کمک به کودکان نیازمند در روستاهای مناطق محروم همراه شوید.

#حس_خوب_همدلی

بنیاد خیریه رشد
roshdcharity.com
@roshdcharity